

Arnošt Lustig NEMILOVANÁ

Z deníku
sedmnáctileté
Perly Sch.

mladá fronta

Nemilovaná

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.albatrosmedia.cz

MLADÁ FRONTA

Arnošt Lustig
Nemilovaná – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Bez pravdy bych byl strašně chudý,
zatímco s pravdou můžu být jinak chudý,
ale zároveň ohromně bohatý.

Arnošt

Ex Libris

Lustig

1926–2026

NEMILOVANÁ

Z deníku
sedmnáctileté
Perly Sch.

Arnošt Lustig
NEMILOVANÁ

Z deníku
sedmnáctileté
Perly Sch.

mladá fronta

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa. Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jim podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

Text © Arnošt Lustig, – heir, 2026, c/o AURA-PONT Praha
Cover Illustrations © Ivona Knechtlová
Photo © Petra T. Růžičková, Muzeum fotografie a moderních
obrazových médií v Jindřichově Hradci

ISBN tištěné verze 978-80-204-6666-2
ISBN e-knihy 978-80-204-6667-9 (1. zveřejnění, 2026) (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-204-6671-6 (1. zveřejnění, 2026) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-204-6672-3 (1. zveřejnění, 2026) (mobi)

Inspiromat z Nemilované

Hledáme svou ztracenou druhou polovinu. Hledáme ji v určité době a s určitými možnostmi, které můžeme stejně tak dobře svými snahami a touhami rozšířit jako naopak zúžit. Snad nikde jinde nedostaneme tolik filosofických a psychologických podnětů jako z fiktivního deníku dívky, jejíž listy a zápisy mluví i ze sebe.

Jí bylo sedmnáct a nebyl pro lásku ideální ani čas, ani místo. Ale touha, ta byla veliká.

Českému čtenáři se touto knihou po páté dostává do rukou próza, která už ve světě vyšla v několika jazycích (třikrát anglicky, dvakrát německy, také norsky a polsky). Novela je nositelem významného literárního ocenění National Jewish Book Award (1986). Novela *Nemilovaná, z deníku sedmnáctileté Perly Sch.* poprvé v češtině vyšla v roce 1979 v Torontu. Deník dívky, jež využívá své přitažlivosti, aby alespoň o několik měsíců oddálila transport do vyhla-zovacího tábora, vyvolal velký ohlas nejen pro otevřenost, s níž zde Lustig přistupuje k otázce sexu. Čtenáře strhne vnitřní napětí této nevšední psychologické prózy, kontrast mezi bezútešností

světa a optikou mládí, které beznadějnou životní perspektivu odmítá přijmout. Pro sedmnáctiletou Perlu Sch. je kontakt s muži jediným mostem, který spojuje její ubohou existenci se svobodným životem. Psaní deníku je jejím vnitřním exilem, v němž se s naivní dětskou umíněností pokouší udělat si jasno o smyslu lidského počínání v nelítostném světě; na jeho stránkách se před našima očima mění od holčičích představ k předčasně dospělé moudrosti, od strnulé pasivity strachu k zoufalé potřebě svobodně jednat.¹

Slovy autora: „*Perlu jsem napsal na literární motivy a podněty. Chtěl jsem napsat román nebo povídku, která by bezoztyšně odsoudila nacismus. Ale nechtěl jsem říci: nacismus je zlej. Chtěl jsem si vymyslet situace, osoby a děj, kdy si to dovodí čtenář sám. Proto jsem si vzal nezletilou dívku, o kterou se nikdo nestaral, která nemá naučené žádné mohutné nebo pevné mravní základy a vytváří si svou morálku sama a její morálka se vyvažuje kompromisem. Je to instinkt, který mě vede k tomu, že kompromis je hlavní vodítko člověka. Je sice neviditelný, ale člověku určuje hranice chování: pomáhá mu určit si, až kam je kompromis přijatelný pro jeho svědomí a kde už ne, kde jsou mantinely. V Terezíně otázka kompromisu představovala dennodenní kompas. Tam se lidé museli stále rozhodovat mezi tím, co je správné, a co je nesprávné.*

Ti, co přišli do Terezína, byli všichni z právního hlediska nevinní. Dostali se tam jen proto, že se narodili z takzvané méněcenných matek. V Terezíně to pak ale už přestalo platit. Tam se musel každý uplatnit podle svých mravních měřítek, které platí od starého Řecka a Bible. A pro každého.

Perle bylo sedmnáct a já si ji úlně vymyslel a napsal jsem to také proto, že jsem si kladl otázku, co by se stalo s naší nevinnou dcerou

¹ Karel Hvizďala, Tachles, Lustig, Mladá fronta, 2011, str. 116-118

Evičkou, kdyby byla v Terezíně? Napsal jsem to pro ni. Ale protože jsem autor, pustil jsem si fantazii na špacír a ničeho jsem se nebál. Do jejího pokojíku jsem dal jako spolubydlící krysu, jako symbol ošklivosti. Ona s ní komunikuje a je to jediný tvor, který ji neškodí...

Nemilovanou jsem napsal po zhlédnutí Louskáčku, kde v druhém aktu tančí mladé a krásné baletky tanec sněhových vloček. V hlavě mně blesklo, že kdyby byly Židovky, skončily by v komíně. A tak jsem napsal o dívce, která ztrácí tělo, aby si zachránila duši. Ale spisovatel asi nikdy nezná všechny pohnutky, proč píše to, co píše, a proč si volí takové či makové postavy jako hlavní. Každý autor píše o tom, o čem se mu chce psát.“

Tato novela žije svým životem a v těchto měsících se připravuje česko-izraelská filmová koprodukce vycházející z autorova scénáře.

Celá Lustigova tvorba má významný rys: vlídnou lásku k obyčejnému člověku, pochopení pro jeho úděl, schopnost odkrytí vnitřní hodnoty každého, i zdánlivě bezmocného a směšného človíčka. Jeho povídky jsou vesměs studii o tom, jak mezní situace dokáže v člověku, poníženém až na nejzazší mez, vyburcovat obrovskou sílu k aktivnímu činu, který dává lidskému životu smysl.

1. srpna. Jednou. Spona do vlasů a hřebínek.

6. srpna. Třikrát. Vycházková hůl. Dámský deštník. Plnicí pero a lahvička modrého inkoustu.

11. srpna. Šestkrát. Sklenice řídkého mléka pro nemluvňata. Tlumok a pánské galoše. Dámský příruční kufr z vulkánfibru. Osminka žitného chleba. Přídavkové lístky pro těžce pracující.

Je to už jedenáctý den, co spím na půdě vedle Hasičského domu na třídě L. Pan L. pro mě nechal zařídit mansardu. Mám odtud výhled okénkem ve střeše na hory a na Hamburská kasárna, odkud odjíždějí transporty a kam přijíždějí nové. Na severní baště rostou olše a lípy. Listí začalo žloutnout. Nejdříve zežloutne, pak opadá.

Ráno jsem se probudila ve tři hodiny. Jedna z krys, která tu byla doma dávno přede mnou, škrábala v podlaze jako kočka nebo pes. Podívala jsem se okénkem ve střeše. Nebe bylo jasné, plné srpnových hvězd. Viděla jsem všechny ty nebeské konstelace, jejichž jména jsem dávno zapomněla nebo nikdy neznala. Včera přšelo. Bylo to něco jiného, než když jsem ještě před dvěma týdny bydlela

s Ludmilou v Domově dívek na L 410 a slyšely jsme bušit kapky na dlažbu, na okna, stromy a okapy. Víím, že sem nezatéká.

Jednou. Krabička zápalek.

Seděl u mne starý O. a zůstal skoro až do rána. Vypráví mi o svých cestách po světě a nikdy se mě ani nedotkne. Stačí mu, že je se mnou, nebo že ho poslouchám. A není to žádný trik, cítím, že prostě opravdu nic nechce, nebo že nechce to, co je spíš pro mě spojené už skoro se vším.

Ale mohla bych se vsadit, že se na mě dívá, i když je černá tma a nemůže vidět ani na špičku nosu. Je to podivín, jako je mnoho lidí vyšinutých, i když nemají zrovna pevné místo ve zdejších blázincích. O. mi vyprávěl o Africe. Má zmrzačené prsty, jak mu je opalovali na Malé pevnosti za to, že maloval, co viděl a čemu jeho vyšetřující důstojník říkal „*Greul Geschichten*“.

O. mi líčil, jak vypadá Sahara. Jak se písek vlní jako zlaté moře. Jak člověk dýchá, jako by pil horký vzduch. Na začátku pouště je prý celé podzemní město, kde mají místní pouštní lidé svoje příbytky, koně, domácí zvířata a studny, takže tam žijí, jako by žili v nějaké hmatatelné noci. Pak mi líčil jednu ze slavností, kde si domorodci při svitu vysokých ohňů uprostřed noci vpichují dýky nebo meče z jedné strany hrdla, aby nůž prošel skrz a vylezl na druhém konci, aniž by se na nich objevila kapka krve. Ale ve dne nikdy neviděl ani stopu po nějakém podzemním pouštním městě, mohl tam vstoupit jen v noci.

Ráno mě vzal za ruku, podíval se na mě a rozplakal se.

Jednou. Slánka z modrobílého míšeňského porcelánu.

Nemám to ani daleko odtud do Magdeburských kasáren, kde je teď moje kuchyně a odkud dostávám svůj příděl. Pan L. mi přinesl jídelní lístek, „*Speisenfolge der Woche*“. Můžu si v tom číst.

Nemám naštěstí daleko ani do blázince v kasárnách Kavalír, kde je právě zavřená dcera zakladatele sionismu, pana Theodora Herzla. Pan L. říkal, že většinou mají géniové připitomělé děti a že asi výjimky potvrzují jen pravidlo. Kromě toho mi pan L. přinesl poslední výtisk jejich „*Mitteilungen der Jüdischen Selbstverwaltung Theresienstadt*“, jakým transportům se vydává pošta, kdy můžu odevzdat prádlo a že vedení vyhlásilo s německým souhlasem soutěž na pojmenování Bašty III., ovčince a ještě nějakých dvou ulic, a první cena je krabička sardinek, druhá půl kila mouky, čtvrt kila cukru a deset deka Sany a třetí cena mě už nezajímala, protože pan L. připojil, jako obvykle, rozsudky našeho židovského soudu, abych viděla, že mají věci pevně v rukou. Za rozkrádání balíčků zavřeli osm lidí na čtyři neděle do vězeňských cel v Magdeburských kasárnách; za nenastoupení do práce dostali čtrnáct dní pan Schilling a pan Scheidl a za to, že se mu rozutekli dělníci, dostal týden nějaký Kurt Besser. V kavárně na Hauptstrasse 2 dávají v pátek klavírní koncert Sommer'Herz (Chopin) a v sobotu Beethovena. Začíná se v 19.15 a vstup je volný. Banka je otevřena v pondělí od 7.30 do 12.30 a Centrální koupelny na Parkstrasse pro transporty s lichým koncovým číslem v úterý, ve čtvrtek a v neděli. Má se šetřit topivem, samozřejmě. Počítám, že budeme dostávat jídlo studené a v koupelnách se spokojíme se studenou vodou.

Blázinec vypadá mezi stromy, postavený z čerstvých cihel, jako pekárna. Kousek dál je Odšivovací stanice s vysokým komínem a ještě dál je pošta. Na velkém kasárenském dvoře blázince se

kdysi proháněly jezdecké pluky císařovny Marie Terezie, o které se vyprávějí choulostivé a košilaté historky, jak si vybírala mezi vojáky, a když se nenašlo dost vojáků nebo důstojníků, že dala přednost koním.

Po koních není ani památka. Jen udusaná hlína na všech dvorech kasáren a na střechách obytných stavení a někdejších stájí, kde jsou teď nemocní, zarůstá zelenošedým mechem.

Je to už naše obvyklá vycházka, když přijde Ludmila. Někdy se k nám přidá i Milena. Jednou Milena řekla: „Už se nám stejně nemůže nic horšího stát.“

Na to Ludmila odpověděla: „Jak to? Můžeš taky zešít.“

Mě spíš zajímalo, jak dlouho s tím může člověk chodit, jíst a spát, aniž by to muselo někomu vadit, a jestli to náhodou není můj případ.

Blázni mají pravidelné vycházky, na některých je vidět, že se mají na co těšit, jiné to asi nezajímá. Ale na dvoře se dívají na zamřížovaná okna zvenku a je to jistě rozdíl vidět mřížve zvenku nebo zevnitř. Keře kolem dokola za dva roky zhoustly.

Snažím se vždycky uhodnout, kdo je asi dcera autora knihy *Židovský stát*. Ale může to být kterákoli z žen. Nikdy jsem na to nepřišla a nikdo mi nic nepotvrdil.

28. srpna. Tříkrát. Dvě gramofonové desky. Osminka žitného chleba. Dostojevský, Zločin a trest. Cestovní manikýrová souprava. V noci dvakrát. Ohřívací láhev. Deset dekagramů práškového cukru.

29. srpna. Dvakrát. Svazek růžových dopisních papírů. Pilníček na nehty.

30. srpna. Pětkrát. Sbíрка pohlednic z nejkrásnějších evropských měst a lázeňských středisek. Osminka žitného chleba. Dva brambory. Padesát marek v desetimarkových bankovkách. Kožený rámeček na fotografie. Jednou. Ručně pletený vlněný lyžařský svetr.

Podle pana L. jsou na světě tři druhy lidí. Rozhodčí, jako na kopané, kteří se tváří nestranně a přísně a chtějí, aby každé jejich rozhodnutí, i to nejhorší, pokládali všichni bez odmluvy za to nejšprávnější. Kolumbové, co objevují něco, co už dávno existuje, takže najdou pokaždé místo Indie, za kterou se vydali, Ameriku, která tam už dávno byla. Třetí jsou Napoleoni. Vedou Francii do války, aby ji zachránili, a výsledkem je porážka Francie.

Pro pana L. jsou osudy zemí jen zrcadlem lidských osudů, nebo obráceně. Myslí si, že to jde s lidstvem z kopce už hezkých pár století, ale naneštěstí nebo naštěstí nikdy se všemi najednou, a tak tomu nikdy nikdo doopravdy nebrání. Pochybuje, že by se to dalo spravit. Mluví o dekadenci, ale nikdy mi význam toho slova přesně nevysvětlil.

Vzal mě do zdejších katakomb a prohlásil, že to je místo, kde budou žít lidi, kteří přežijí tuhle válku, takže jim nemáme co závidět.

Drželi jsme se chvíli za ruce. Pan L. mě upozornil, že je lepší v katakombách nemluvit; nemůžeme vědět, jak daleko se nese zvuk; kdo všechno to může slyšet. Pustila jsem se ho.

Cítila jsem, že je krok ode mě. Otočila jsem se do strany. Ale najednou tu už nebyl. Vyšeptla jsem. Neslo se to daleko. Udělala jsem krok poslepu. Někde daleko ještě dozníval můj šepot. Už jsem to neopakovala. Vzduch ztěžkl. Tma zhoustla. Zvuk, ticho duněly. Zadržlo se mi v hrdle. Cítila jsem se strašně. Bála jsem se. Nutila jsem se k smíchu. Nepřipadlo mi to směšné ani trochu. Kde je

východ? Cítila jsem se jako na konci světa, na konci času. Zpotila jsem se okamžité od hlavy až k patám. Najednou jsem ucítila za krkem dech a ústa a dlaň pana L. Vzala jsem ho zas za ruku, vylekaná i s úlevou.

Venku jsem si vychutnala světlo. Ghetto mi připadalo jako domov. Slyšela jsem hlas pana L. Myslím, že jsem ho v tu chvíli nenáviděla za to, že jsem ho tak potřebovala.

„Nikdo mě už nedostane do podzemí,“ řekla jsem. Dívala jsem se do slunce, až mě to skoro oslepilo. Byla to jedna z mála příležitostí, kdy se ukazoval se mnou venku. „Už vím, jak se cítí slepí, němí a hluchí, ztracení, utopení někde na dně oceánu.“ Myslela jsem na lidi, kteří se ztratí a už nenajdou východ. Na lidi, kterým už nepomůže, že byli slušnější, než se od nich čekalo, za okolností, kdy je jen málokdo slušný. Je to strašné na někom úplně záviset. Chtít něco, co nemám, co můžu dostat jen od těch druhých. Nevěděla jsem, že ve tmě se ve mně zvětšuje všechno, co na sobě nemám ráda, zbabělost, strach, zuřivost.

„Už dlouho nebylo tak hezky,“ řekla jsem. „Perlo,“ řekl. „Perličko.“

„Nechci se bát tmy,“ řekla jsem.

Podíval se na mě, jako se dospělí dívají na dítě. Řekl, že jsem hezká, ale přála jsem si být hrubá. Nemám ráda bludiště. Měla jsem na něj skoro zlost, že je tak vyrovnaný, na rozdíl ode mě, od Ludmily, Mileny, od mých známých pořád ještě civilizovaný. Přála bych si ovládat se jako pan L. Chovat se, jako by se mě sebevětší neúspěch, strach, porážka nedotýkaly.

Zkoušel mi vysvětlit význam slova dekadence, ale nebyla jsem si jista. Jsou dekadentní, nebo chytré země nebo lidi, kteří zacházejí se všemi zásadami jako s toaletním papírem, neberou si k srdci žádný slib, ať už ho dali nebo dostali, a spojí se nebo zradí každého

podle toho, kdy a jak se jim to hodí? Nedá se jim věřit a nevěří nakonec ani sobě samým. Zákeřně bodnou člověka do zad ve chvíli, kdy se s ním objímají, hůř než poslední podkoní. A nedá se věřit, že by se mohli změnit k lepšímu. Mohou být jen silnější nebo slabší. Ve skutečnosti jsou schopni okrást a zničit celý svět, jen aby byli o pětník bohatší. Ale přitom totéž říkají o svých soupeřích a protivnících, troufají si jen na slabé a nadbíhají silným.

Je těmi věcmi posedlý, jako bychom nebyli, kde jsme, a jako by to nevykládal jen mně, nýbrž nějakým přesným vykreslením okolností mohl tyhle záležitosti změnit.

Říká: „Někteří lidi nejsou ani jako rozhodčí, ani jako Kolumbové, ani jako Napoleoni. Jsou bezbarví, bez tvaru, nic, nic, jen čirá existence. Jejich jediným cílem je otřít se o ty, kteří jsou lepší než oni, kteří víc dokázali.“ Věděla jsem, na koho narážel. Znal jednoho našeho člověka, který nikdy nedorostl na vojenskou míru, a tak si to vynahrazoval tím, že spíš křičel, než mluvil, a někdy doslova jen vykřikoval, aby na sebe upozornil.

Převiedla jsem to na rozdíl mezi mužem a ženou. Na to se usmál: „Žena by se ráda bavila dvacet minut před tím a muž až dvacet minut po tom.“

A dodal, že žena a muž jsou jen zřídka ve stejné náladě.

Začínáme být všichni čím dál tím pověřivější. Ludmila začala strašit sama sebe nejen černou kočkou, která prý přináší smůlu, když přeběhne člověku přes cestu, ale i třináctkou.

Včera mi Ludmila řekla: „Je to vždycky tak, že když jdeš s někým do postele, riskuješ v každém případě, že získáš tělo a ztratíš přátelství, které tě k tomu přivedlo? Dostaneš někdy víc, než čekáš, a dáš taky víc, než se od tebe čeká?“

Na to jsem jí řekla: „Ludmilko. Někdo krade a někdo lže. Pro někoho je život jako bankovní loupež, kde na jedné straně riskuje sebe a na druhé, když to dokáže udělat bez dlouhého rozmýšlení, si odnese tolik, kolik v pokladně zrovna našel.“

Na to Lída mlčela.

Pak jsem se podívala ven a ukázala jí na věž kostela, kde tlouklo pět hodin. „Jsou věci, které se opakují, a věci, které jsou jen jednou. A jsou lidi, pro které se věci opakují, a lidi, pro které jsou jen jednou. Poslouchám už desátý den ty krásné, pomalé zvony, jako srdce něčeho tak velkého, že tomu nerozumím, a vím, že to není pro mě.“

Nevím ani, kolik set let už tady ta věž stojí a kolik je zvonu ve zvonici, ale dovedu si představit, že všechna ta staletí bijou jako teď, pomalu, důkladně, aniž změnily hlas nebo rytmus, a budou tak tlouct ještě mnoho dalších set let, když nepřijde zemětřesení nebo potopa; a na rozdíl od tebe nebo ode mě nebudou slibovat nic než jaro, léto, podzim a zimu, narození, smrt, výročí, zatímco ty ani já nevíme, co bude zítra nebo co se stane ještě dnes večer nebo přes noc.“

Pětkrát. Svíčka. Sklenice jahodové marmelády. Zimní ponožky. Dvacet pět marek. Jedenáct marek.

Jednou. Pět metrů elektrického drátu se zástrčkami na koncích. Krabička zavíracích špendlíků.

Milena má známého v kolumbáriu, kde se shromažďuje popel z lidí, kteří už natáhli bačkory, než se to, z jedné vody na čisto, vysype jednou za čas do Ohře, aby se měly ryby v moři dobře.

Podle pana L. je to teď tři sta lidí denně. A tak se dívám na Milenu a na Ludmilu a na svoje sousedy, na neznámé lidi a představuji si je jako ryby. Nikdy si nepředstavuju lidi jako popel.

Ty mrtvé svázejí během dopoledne pohřební vozy tažené lidmi, osm vpředu, osm po stranách a čtyři vzadu, a předtím a potom slouží vozy pekárnám na rozvážku chleba nebo na převážení stavebního materiálu.

Řekla jsem Mileně: „Věřila bys mi, že jsem ještě neviděla mrtvého člověka zblízka?“

Chtěla jsem ji tím přivést na to, co hledá v kolumbáriu, když si chce promluvit s nějakým člověkem.

„Měla by sis zvykat,“ vyhnula se přímé odpovědi. „Vyhýbám se mrtvým možná ze stejných důvodů, z jakých se jim chceš ty přiblížit.“

Milena chodí v botách s vysokým podpatkem, klopýtá za pohřebním vozem a vypadá elegantní a směšná.

„Doufám, že tě odradí zima, když tě neodradilo slunce,“ řekla jsem.

Večer jsem to vyprávěla Ludmile. Ludmila se dívala do ztracena; jako bych si mohla domyslet, co přijde. Byla jsem skoro ráda, že to přišlo.

Ludmila mi řekla: „Měla bys žaludek na to zaplést se s někým z těch lidí z kasina nebo z komandatury, že tam pořád koukáš?“ Nevím, jestli čekala, že jí odpovím.

1. září 1943. Ptala jsem se ho opatrně, jestli by ho nebavilo víc sedět za strojem a létat než se zabývat vězeňskou technikou. Nato se jen usmál. Řekl mi, jako bych rozuměla německým věcem, že jejich „Nacionálně socialistická revoluce“, od něho vyžaduje věrnost